

Βαθμός Προτεραιότητας: επιπλέον ασφαλιστικό εμπόδιο

Αριθ. Πρωτ. 5

Αθήναι 17 ΜΑΙ. 1984 198

τον Δικηγορικό Σύλλογο Καρδίτσας

Καρδίτσα

Στο έγγραφο σας υπ' αριθ. 27/1984 και στο ερώτημα, που περιέχει, έχουμε την τιμή να αναφέρουμε τα εξής:

Με τις διατάξεις των άρθρων 1-22 του Κώδικα περί Δικηγόρων (Ν.Δ.3026/1954) ρυθμίζεται ο διορισμός των δικηγόρων. Ειδικότερα, δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις για τον διορισμό δικηγόρων έχουν οι πτυχιούχοι νομικού τμήματος ελληνικού ή αλλοδαπού αναγνωρισμένου ομοταγούς πανεπιστημίου, που έχουν συμπληρώσει πρακτική άσκηση δέκα οκτώ μηνών σε ορισμένο δικηγόρο και ηλικία όχι μεγαλύτερη των 35 ετών συμπληρωμένων. Η συμπλήρωση αυτή θεωρείται ότι γίνεται την 31η Δεκεμβρίου του αντιστοίχου έτους (άρθρο 3 ΚΔ, που η τελευταία αντικατάσταση του κειμένου του έγινε με το άρθρο 1 του νόμου 723/1977). Ο πτυχιούχος νομικού πανεπιστημιακού τμήματος είναι υποχρεωμένος να ζητήσει την εγγραφή του στο ειδικό βιβλίο του δικηγορικού συλλόγου ως ασκούμενος σε δικηγόρο εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι μηνών από τότε, που του απονέμεται το πανεπιστημιακό πτυχίο κατά νόμο. Ανώτατο όριο ηλικίας για την εγγραφή των ασκούμενων είναι το 33ο έτος συμπληρωμένο και για τους 100% τυφλούς το 45ο συμπληρωμένο. Η 31η Δεκεμβρίου του αντιστοίχου έτους είναι η πλασματική ημέρα συμπλήρωσης και του ανωτάτου αυτού ορίου ηλικίας της εγγραφής ασκούμενων (άρθρο 4 Κ.Δ.

όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 ν.723/1977). Μία από τις τελευταίες τροποποιήσεις του άρθρου 3 Κ.Δ. είναι και αυτή που έγινε με άρθρο 17 του νόμου 1093/19 Νοεμ.1980 (ΦΕΚ Α'270/28.Νοεμ.1980). Είναι νέα επανάληψη του άρθρου 1 παρ.6 ν.264/1976 και 18 ν.969/1979. Με αυτήν αίρεται για μία ακόμη φορά το εμπόδιο του ορίου ηλικίας για την εγγραφή στους δικηγορικούς συλλόγους πτυχιούχων νομικής ως ασκούμενων σε δικηγόρους. Η διάταξη έχει περιορισμένη χρονική ισχύ.

Κατά τα άρθρα 11 παρ.1 και 62 παρ.1 Κ.Δ. οι δημόσιοι υπάλληλοι (όπως και οι δημοτικοί, και οι κοινοτικοί και οι υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου): (α) δεν επιτρέπεται να εγγραφούν στους δικηγορικούς συλλόγους ως ασκούμενοι σε δικηγόρο, (β) δεν επιτρέπεται να διορισθούν δικηγόροι, (γ) ασκούμενοι σε δικηγόρο ή διορισμένοι δικηγόροι αποβάλλουν αυτοδικαίως, εκ του νόμου, την ιδιότητα τους αυτή. Δηλαδή, δημόσιοι υπάλληλοι κλπ. αποβάλλουν αυτοδικαίως την ιδιότητα του ασκούμενου ή του δικηγόρου μόλις συνυπάρξουν οι δύο ιδιότητες. Επειδή στις περιπτώσεις αυτές η κύρωση της απαγορευτικής παράβασης επέρχεται από τον νόμο, γίνονται τα εξής: (α) Για τους ασκούμενους, το διοικητικό συμβούλιο του δικηγορικού συλλόγου με πράξη του βεβαιώνει την απώλεια της ιδιότητας (του ασκούμενου πτυχιούχου), που συντελέσθηκε από τον νόμο και διαγράφει τον δημόσιο υπάλληλο κλπ. από το ειδικό βιβλίο (άρθρα 4, 11 παρ.1 Κ.Δ.). (β) Για τους διορισμένους δικηγόρους ακολουθείται η διαδικασία, που ειδικά θεσπίσθηκε και αναφέρεται στο άρθρο 80 παρ.3 Κ.Δ. Ο δικηγορικός σύλλογος με έγγραφο, υποχρεωτικά, αναφέρει στον υπουργό δικαιοσύνης την έκπτωση του δικηγόρου, που επήλθε κατά την επίταξη του νόμου, στο οποίο επισυνάπτει τα αποδεικτικά έγγραφα. Ο υπουργός μετά την αναφορά αυτή είναι υποχρεωμένος να εκδόσει βεβαιώ-

Δ.Κ. 97

...
τική πράξη του γεγονότος της έκπτωσης (άρθρο 20 Κ.Δ. όπως
ισχύει σήμερα μετά το άρθρο 15 ν.723/1977, όχι βεβαιωτικό
διάταγμα).

Στην νέα διάταξη του άρθρου 21 παρ.2 εδαφ.β'Κ.Δ. (όπως

ισχύει το άρθρο αυτό σήμερα, μετά την αντικατάσταση του κει-
μένου του από το άρθρο 13 ν.1366/22 Ιουνίου 1983, ΦΕΚ Α'81/23

Ιουνίου 1983) αναφέρονται τα εξής: "Επίσης δεν επιτρέπεται

να διορισθούν δικηγόροι, οι δημόσιοι διοικητικοί υπάλληλοι,

οι στρατιωτικοί υπάλληλοι, οι υπάλληλοι των σωμάτων ασφαλεί-

ας, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των νομικών προσώ-

πων δημοσίου δικαίου και οι συμβολαιογράφοι, μετά την αποχώ-

ρηση από την υπηρεσία τους για οποιοδήποτε λόγο". Νομίζουμε,

ότι η διάταξη αυτή δημιουργεί πρόβλημα συνταγματικής νομιμο-

ποίησης της. Έχουμε την γνώμη ότι το κρίσιμο στοιχείο της

νέας διάταξης: "...μετά την αποχώρηση από την υπηρεσία

τους για οποιοδήποτε λόγο." περιέχει μιά αντινομία, που

φθάνει στο έπακρο και έτσι παρουσιάζεται αντιφατική με την

διάταξη του άρθρου 5 του Σ/1975 με το οποίο προστατεύεται τό-

θεμελιώδες δικαίωμα για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικό-

τητας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται και η ειδικότερη

μορφή της οικονομικής ελευθερίας, η ελευθερία επιλογής επαγ-

γέλματος, η ελεύθερη εγκατάλειψη ενός βιοποριστικού επαγγέλ-

ματος και η ελευθερία εκλογής άλλου, νέου, επαγγέλματος, κα-

τά τους κανόνες, που ορίζουν οι οικείοι νόμοι. Η ελευθερία

αυτή δεν αποκλείει την θέσπιση από την νομοθετική εξουσία

αντικειμενικών περιορισμών. Αυτοί πρέπει να δικαιολογούνται

από λόγους γενικότερου δημόσιου ή κοινωνικού συμφέροντος.

Σύμφωνα με τις απόψεις αυτές έχουν συνταγματική δικαίωση

οι γενικές θετικές και αρνητικές προϋποθέσεις για τον διορισμό των δικηγόρων (άρθρα 3,4,11 παρ.1, 62, 63 Κ.Δ.), γιατί ορίζουν προσόντα (πτυχίο νομικής, ανώτατο όριο ηλικίας, πρακτική άσκηση), διαδικασία (επιτυχία σε εξετάσεις, διορισμός, εγγραφή στα μητρώα), κωλύματα (μη άσκηση ασυμβίβαστων εργασιών).

- Οι περιορισμοί αυτοί έχουν σχέση με συγκεκριμένα ηθικά και πνευματικά-τυπικά και ουσιαστικά- προσόντα των υποψηφίων δικηγόρων. Ο περιορισμός όμως, στην νέα αυτή διάταξη συνδέεται μόνο με ένα αόριστο γεγονός, εντελώς συμπτωματικό, την αποχώρηση από την δημόσια υπηρεσία και μάλιστα για οποιοδήποτε λόγο. Αποτέλεσμα αυτού του περιορισμού είναι η δημιουργία κενών (αποχώρηση από την δημόσια υπηρεσία για οποιοδήποτε λόγο), που οδηγεί στην ουσιαστική κατάργηση του συνταγματικού προστάτου δικαιώματος της ελεύθερης επιλογής και αλλαγής βιοποριστικού επαγγέλματος. Η αποχώρηση όμως από την δημόσια υπηρεσία μπορεί να είναι άφογη και έγκαιρη (ηλικία μέχρι 33 ετών για την εγγραφή ως ασκούμενου), ώστε να παρέχει δυνατότητα έναρξης της νόμιμης πορείας για τον διορισμό ως δικηγόρου (άρθρο 3 Κ.Δ. κλπ.), ή να είναι άκαιρη (ηλικία 34 ετών, απαγόρευση εγγραφής ως ασκούμενου, άρθρο 4 Κ.Δ.), ή να μη είναι άφογη (η αποχώρηση καταδίκη για εγκλήματα του άρθρου 26 Κ.Δ.).

Ο Αντεισαγγελέυς του Αρείου Πάγου

Δημήτριος Ευθυμιάδης